

КЕНГЕШЛЕ

Федерал министерство бла байламлыкыда тийишли келишимле жарашдырырға буюрғанды

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Кокков** Россей Федерацияны къурулуш эм жашау журт-коммунал мюлкю министри **Ирек Файзуллин** бла тобешенини эсеплери бла байламлы КъМР-ни Правительствоосуну келечилери бла кенгеш бардырғанды. Анга КъМР-ни Правительствоосуну Председатели **Мусукланы Алий**, аны биринчи орунбасары **Муаед Кунижев**, КъМР-ни экономика айнтыу министри **Рахайланы Борис**, КъМР-ни ЖКК министри **Алим Бербеков** къатышханды.

Алып, белгиленген соруула жаны бла тийишли документацияга эс бурурға эм федерал министерство бла байламлыкыда келишимле жарашдырырға башларға буюрғанды.

Жыйылыуу повесткасында – гражданылы льготалы къауумун дарманла, сабий аш-азык бла жалчытыу, алағза социал себеплик этиу

Казбек Кокков республиканы жамауатыны къолайсыларына социал билеклик тапдырғауға жораланған кенгеш бардырғанды. Анга КъМР-ни Правительствоосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Козаков**, КъМР-ни Парламентини Уруну, социал политика эм саулык сакълау комитетини председатели **Хусейн Кажаров**, КъМР-ни Правительствоосуну Председатели орунбасары **Марат Хубиев**, КъМР-ни финанса министри **Елена Лису**н, КъМР-ни уруну эм социал къурулуш министри **Асанланы Алим**, КъМР-ни сорулкъ сакълау министри **Рустам**

Калибатов, КъМР-ни Башчысыны кенгешчиси **Тюебишланы Альберт** къатышханды. Кенгешни повесткасына республикада жашаған граждандарны льготалы къауумун дарманла, сабий аш-азык бла жалчытыу, инвалидленген социал къурулуш, граждандарға ареснен социал болуштык беруу дегенна мағаналы соруула киргенди. «Быладан хар бири да уллу социал мағананы тутады», – деп чертенди **Казбек Кокков**.

Ол бытыр адмалғага социал болуштык тапдырғын жаны бла уллу иш бардырғын аман эсертгенди. «Коронавирус бла байламлы къыйын болуш социал билекликте деп аслам ача, аслам иш да излетгенди. Битеу да бирге алып айтханда, республиканы жамауатына билекликка эм материаллы болуштыкка 17 миллиард сом теленгенди, ол алғынгы жылдан эсе ити да къоборенди».

Башчы салған соруулау хар бири бла байламлы болушу юсюнден жууалты министрстволаны таматарлы халпарлағанды. Алай бла льготачылары дарманла бла жалчытыу тюзюлей социал болуштык къаллай торлюсюн сайланған бла байламлыды. Асламла дарманланы алмағаннай, ача бла теленирик амалны айырарды, аны ючюн ырыскыны битеулу фонду бағалы дарманла жаны

Оператив штаб

Вакцинацияны кереклисича къурауу юсюнден барғанды сёз

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Правительствооу ююнде коронавиросу аурууу профилактыкасы эм аны жайлыууна контроль жаны бла Оператив штабны къезилуу жайлыуун бардырғанды.

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** Правительствооу ююнде коронавиросу аурууу профилактыкасы эм аны жайлыууна контроль жаны бла Оператив штабны къезилуу жайлыуун бардырғанды.

Республиканы онуюсу эпидемиология болум тапланған, ауруғанланы саны аза барғанын чертенди. «Жаңгы жылғы байрамдан сора госпитальда кеслерине 15 мин адам бакдырған эсе, бюгонюкде саусуланы саны эки кереге азағанды», – дегенди ол.

Роспотребнадзору КъМР-де Управлениисыны 9 февральға шартларына керр республикада коронавиросу 19 541 адамға сипталғанды, аладан 19228 сау болғандыла, 349 адам ауруханды. Бу кезиуде 423 минг тег бардырлығанды. Бюгонюкде госпитальда медицина болуштык 620 пациентге бериле, аладан 52-си реанимация бөлүмдедиле.

КъМР-ни баш санитар врачы **Жирсан Павов** жууык кезиуде эпидемиология болум таплаганын чертенди. Он вакцинация бардырлығаны бла байламлыды. Ол вузланы бла колледжлени студентлери очо халда окул бардырлығанына да къарамай, ауруғанланы саны азайыл барғанын белгиледи. Болсада пандемия бла байламлы кийирген чеклени кетериге ашыкмаза чакырғанды. Ол санда жамауатны асламны къатышуу бла жайлыууланы бардырмазға

кереклисине эс бурғанды. **Казбек Кокков** жууык саны аза барғаны бла бирге медицина тестлени кебетиге кереклисин айтханды. Ол а вирусну жетиги, аны ышанлары биллимеи ауруғанланы ачыкларға он берилди.

КъМР-ни саулык сакълау министрствосу белгиле эттен шартларға керр, республикада беш госпиталь ишлейди, алада 931 жер барды, ол санда 652-си кислород, 113-сю уа ИВЛ-аппаратла бла жалчытылынышдыла. Коронавиросу жууык аурууу диагностикасы эм бағуу жаны бла амбулатория аралда 4025 адам медицина болуштык алғандыла.

Кеслерине амбулатория халда бакъған пациентле дарманла бла хакъсыз жалчытылынадыла. 2020 жылда июндан берилден 23 962 адамға берилгенди. Республиканы Башчысы саулык сакълау министрге кеслерине койе бакъған саусуланы керекли дарманла бла жалчытыуу контролда тутарға буюрғанды.

Казбек Кокков иммунизацияны сорууларына эчи эс бурғанды. Ол власть органына келечилерине вакцинация бийик даражада къураууға кереклисин эсертгенди. «Вакцинация бардырлыа, адамланы асламны ауруула иммунитетлери къуралса, ма ол заманда жашау алғын ызына къайтып, экономика ишлеп башларғанды», – дегенди ол.

Республикада коронавиросу жууык санын реабилитациясы жаны бла бөлүм ишлеп башларыкыды

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** таматарлыгында бардырлыған Оператив штабны къезилуу жайлыууна саулык сакълау министрствосу бардырлығанды. Бюгонюкде коронавиросу аурууу ауур кетюрун, кеслерине госпитальда бакдырғанланы саны азайыл барғанын айтханды. Бюгонюкде госпитальда 620 саусу бардыла, аладан 52-си реанимация бөлүмдедиле.

Республикада беш госпиталь ишлейди, алада 931 жер барды, ол санда 652-си кислород, 113-сю уа ИВЛ-аппаратла бла жалчытылынышдыла. Республикада реабилитация бардырлығанды. Бюгонюкде коронавиросу жууык аурууу ауур кетюрун, кеслерине госпитальда бакдырғанланы саны азайыл барғанын айтханды. Вакцинация бардырлыған 49 жер къуралғанды.

Коронавиросу жууык санын реабилитациясы жаны бла бөлүм ачылынды. Анда вирус жууык санын бағварча бөлүмде реабилитация жумушла тамамларча 30 жер болуштыла. РФ-ни Саулык сакълау министрствосуну эсертюлерине тийишлиликте, реабилитация бир неча бөлүмде къурауулыгыды, ол санда физиотерапия, бағуу физкультура бардырылтыдыла.

Отчёт

Контроль эм надзор жумушланы къатыландырырға айтылғанды

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** РФ-ни Юстиция министрствосуну КъМР-де Управлениисы таматасы **Къужо**нланы **Жантемир** бла тобешенди. Анда ведомство бытыр тамамлыган ишни эсеплери чыгарылтыдыла, бийылғы борчула сюзюлгенди. Сёз бурлуу бирликни жалчытыуу, коммерциалы болмаған организацияланы къырал эсепте салууу эм аламы ишлерине контроль тамамлауу, экоклени, нотариусланы ишлерини, гражд болуму актларын къырал эсепте салууу, халкъла аралы правуу болуштык къурауу юсперинден барғанды.

Республиканы онуюсу Къужонланы **Жантемир**ни юстиция шендогу кезиуде бардырылған жумушланы, Россейни Юстиция министрствосуну жууаппылыгында болған соруулары юсперинден доклады тынгылтыды, ведомствон регионда бөлүмлерини ишлерин игилendirиуу жаны бла предложениларын сюзгенди.

Къужонланы **Жантемир** билдиргенди, бийылғы плагына керр, нотариусланы, ЗАГС органданы ишлери сюзюлгенди. Управлениисы келечилери КъМР-ни Экокленини палатасыны квалификация комиссиясы ишине мындан ары да къатышыртыдыла.

Ахырында **Казбек Кокков** тобешуу сюзюлген соруулары управлениисы республиканы къырал власть органдары бла байламлыла тамамларгына ышанғанни айтханды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствооу пресс-службасы.

ТЮЕБИШУЛЕ

Эсепле чыгарғандыла, аллыбыздагы кезиуде борчла салынғанды

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Кокков** республиканы финанса министри **Елена Лису**н бла ишни тобешуу къурағанды. Ол ведомствону бытырғы ишине ахшы баға биченди, къыйын болуулаа да къарамағаннай, республика социал халлы битеу борчларын толтурғанни белгилегенди.

Аны бла бирге Башчы 2021 жыл андан тынчырақ болмазлыгын чертенди. Ол экономика пандемия бла байламлы тыйгычлары ючюндю. Аны бла бирге ол бардырлыған тинтиулеге керр бийылны борчлары да толусунай толтурушлары белгилегенди.

Елена Лису регион онуюсуна бытырғын болуула республиканы бюджетте 12 миллиард артык налог эм

налог болмаған башха төлеуле келгенлери айтханды. Бусағта, бу кезиуде бир кесек ажайып тынчырақ да къарамағаннай, келиулини андан да көп өлчөми сакъланады эм ол жаны бла мағаналы иш толтурулады.

Казбек Кокков республиканы бюджетинде миллиард сомдан артык дефицит 2021 жылға бюджет кредитлени жабуу жаны бла борчла ючюн къуралғанни белгилегенди. Елена Лисун бюджет кредит жаны бла борчну реструктуризацияны алыкы да бардырылып турған болууларына тийишликте 870 миллион сом бичилде эркин

этилен ырыскы жаңгы инвестиция проектлени жашауда бардыруу инфраструктура объекте, андан сора да, керек болса, коронавируса къажуу жумушлагыа бөлүнорюгон анылатханды.

Ол дагыда республиканы къырал борчу бла болуу юсюнден да айтханды. Аны 2020 жылда азайтырға онг болғанды, бусағтада ол 7,3 миллиард сомду, 2018 жылда уа ол 12 миллиард сомдан артык эди. Аны бла бирге республиканы таматасы коммерчеклик кредитле алмазча битеу болған къолайлыкны тирилтеди кереклисин эчи чертенди. Финанса министри информациясына керр, къырал борчу азайтырға республикага юч жылны ичинде коммерция кредитлени обслуживаниясында экиден артык миллиард сомду экономика этерге онг бергенди.

Уруну законодательствону сакъланууна энци эс бурулғанды

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Кокков** КъМР-де Уруну къырал инспекцияны таматасы **Арсен Маремкулов** бла ишни тобешуу бардырғанды. Аны чегинде **Арсен Маремкулов** республиканы таматасына уруну инспекцияны 2020 жылда ишине болууу, ол санда башха башха келимде болған организацияларда тинтиуени эсеплери, айлык ючюн борчорчаны, производствода ачығанлагыа төлеуле берууно юсюнден билдиргенди. Жамауаты айлыкларын «теневий сектордан» чыгаруу амалланы жайрылыларыны, инсанланы къыран гарантисы берилген сакълау – отлускуойла, пенсияга къошулула, болончыйлы – къуру койған ачык белгиленген айлыклардан кетиуно соруулары сюзюлгенди.

Уруну инспекцияны онуюсуна информациясына керр, бытыр тинтиле бардыруу чеклеринде иш хакъны законсуз тыйып турған 20 болум ачыланғангы, эсепте тыйылған айлык теленгенди, төрт болууда материалла право сакълауу органдарга ётдоролгенди. Жылны ичинде уруну инспекцияга граждандардан 605 обращение келгенди, аланы 232-синде тинтиле бардырырча белгиленгенди, бирсилерине тийишли консультацияла берилгенди.

Казбек Кокков социал жаны бла мағаналы ишлери ючюн ведомствону таматасын бетеинде КъМР-де Уруну къыран инспекцияны ишчилерине ылас этгенди, иш беричюлен жанындан уруну законодательствону сакълау вопроса жаны бла инсанланы обращениларына уллу эс бурулурға тий

Ишлени, ишчилеге айлыкларын төлегенде бузукулдыла этилмеге кереклисин чертип айтханды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствооу пресс-службасы.

Жазылыуу - 2021

Энтта да онг барды

Хурметли жамауат! Бир торлю чурумла бла сиз «Заманнга» бийылны биринчи жарымына жазылмай къалған эсегиз, халны тозетерге онг барды. Февралыны 20-сына дери бу жумуш къайгысын керегиз, ана тилбизде чыктыған газетини 1 мартдан алып, окул башларыкысыз.

Жазылыуу төрт айга бағасы – 486 сом 70 капек.

Бизни индексиз – П 5893

ПАРЛАМЕНТ

Бир ненча законнга тюзетиуле кийрилгендиле

КъМР-ни Парламентини президиумуну кезиуло жыйылыуунда депутаты республикалы законналы проектлерини сюзгендиле. Аны спикер **Татьяна Егорова** бардырганды.

«КъМР-де от тошуле жаны бла къоркунуусулукну юсонден» республикалы законну 3-чю эм 9-чу статьяларына тюзетиуле кийрилгендиле. Алай бла документ федерал измелге келиширилгенди. Жуупла комитети башчысы **Михаил Кривокон**у айтханына

кёре, сёз кырал эм регион власть органналы араларында полномочиялыни юлешушю юсонден барды. Алай бла республикалы власть органналы атышчылар от тошуле катарлы жетериге къоркунуу элени тизмесин къурауға жуупылдыла.

«КъМР-де жаш тёлө политика юсонден» законнга да хазырлангандыла тюзетиуле. Билим берүү, илим эң жаш тёлөню иштери жаны бла комитетни башчысы **Нина Ему-**

зова англатханыча, документ «РФ-де жаш тёлө политика юсонден» федерал законнга келиширилгенди.

Аладан сора да, парламентарийле «КъМР-де Адамны эркин-

гылы тинтилгенден сора Парламентни пленар жыйылыууну кърауна берилилди.

Президиумда федерал законналы проектлерине да кырал жанды. Алада сёз эңи служ-

баланы эм къухтарыуны статусларыны, Административ бузуклыклары, Жауа журт. Уруну кодекслеге тюзетиулен юсеринден барды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Конкурс

Прохладна шахарда орналган школ-интернат – жетишимлиени санында

Россей Федерацияны Жарыкландыруу министрствосу «Бююнюлюшко» федерал проектти «Билим берүү» национал проектти саудуклары бла байламы чекленген онглоры болган сабийлени окутууда 2020 жылда жашауда кырал бардырганыны эсеплерин чыгарганды.

Алай бла «Доброшкола» деген Битеурей конкурсуну «Мектепни эм ахшы айтханды бөлүм» номинациясында **Къабарты-Малкларны Прохладны шахарында орналган ююнюню номерли энчилеген (коррекциялы) школ-интернаты** ююнюню жерге чыктыганды.

школ-интернатда биогонлюкде 75 сабий турганды, аланы жыл сапалары жетиден онметте дери болганын билдиргенди. Мында асламысында аламы окургуға, санарга, тешек-жастык тышла тигерге, къурулушда керекли жумушлагы, башка айтханды, ала мектептен чыктыгандарында сора кеслерини къыбаргыла-

Эсгерте кеттик: «Доброшкола» Битеурей конкурс 2020 жылда экинчи жер бардырганды. Алай битеу да къыралдан 130 энчилеген (коррекциялы) мектеп-интернат кыташханды. Проектте къошулуру ююню алағы хар бирине кеслерини регионларында да танг кесек ырыскы бөлүнгенди.

Эришпи озган жылда дистанциялы форматта эки урумга юлешинип озганды. Аны башка-башка номинацияларында жалаңда тогузу махемне сауыгала тийишли къорлганды. Бу проект чекленген онглоры болган сабийлени жашауда тобеген болумлағыа тошондорюрге тутхулукта къураулганы эсге аласа а, аны мындан бари да бардырылгы келтирилген, ышандырган да этеди.

Эришпи озган жылда дистанциялы форматта эки урумга юлешинип озганды. Аны башка-башка номинацияларында жалаңда тогузу махемне сауыгала тийишли къорлганды. Бу проект чекленген онглоры болган сабийлени жашауда тобеген болумлағыа тошондорюрге тутхулукта къураулганы эсге аласа а, аны мындан бари да бардырылгы келтирилген, ышандырган да этеди.

Аны бла байламы бу кюнде КъМР-ни Жарыкландыруу илиму эмда жаш тёлөню ишлери жаны бла министрствосунда сагынылган мектепни келечилерини сауыгалауға жораланган къууанчылы тобушун озганды. Алай ведомствону министрину орунбасары **Екатерина Мисостова** билдиргенге кёре, быыл дагында эки эңи коррекциялы мектеп-интернаты ырыскы-техника базасын игилендири мурат барды. Ала Приближна станицада бла Заюковода орналгандыла. Андан сора да, былтай жумушуну 2022 жылда аны мурдорунда сабийлени-инвалидлени дистанцион халда окутуу къураулган биринчи номерли школ-интернатда да бардырылгы белгиленди.

Ызы бла хычыуну жумуш башланганды. Алай бла КъМР-ни Жарыкландыруу илиму эмда жаш тёлөню ишлери жаны бла министрствосуну сыйлы грамоталары бла призёр даражағыа чыктыган махемени директоруну къуллугун толтурган **Ирина Колесникова**, штуркут-маляр жумушлагыа тошондорген билдиргенди.

Алай бла окуу эмда эңи кабинетлеге, уруну предметтен юйреткен мастерскойлағыа, библиотекаға тынгылы ремонт

Эришпи озган жылда дистанциялы форматта эки урумга юлешинип озганды. Аны башка-башка номинацияларында жалаңда тогузу махемне сауыгала тийишли къорлганды. Бу проект чекленген онглоры болган сабийлени жашауда тобеген болумлағыа тошондорюрге тутхулукта къураулганы эсге аласа а, аны мындан бари да бардырылгы келтирилген, ышандырган да этеди.

ТРАМЛАНЫ Зуура.

СЮЗЮУ

Жамауатны жарсыуларыны къайгысын кёре

Кёп болмай Чегем муниципал районну администрациясыны башчысы **Юра Борсов** управлениланы бла бөлүмюлени эм эллени таматалары къатышып кенгеш бардырганды. Анда баш тема республикада жашаганыны жашауларын игилендирича. Къабарты-Малкларны Башчысы тамамларын тийишли кёргөн милет проектлеге бла къырал программалағыа жораланганды.

Алағыа кёре быыл районда билим берүү уюрунени, спорт, маданият арала ишленирилкери, жоллағы тынгылы ремонт этилгени эм жамауат аслам хайырланган жерле да жангыртылгылары белгиленгенди. Жай кезиуде элде ичер суу жетмей аслам таргысуула чыгыдыла. Ол жылла бла созулган уллу проблемаладан бирди. Аны сылтаулары кёпюю, ол санда адимала таза суу бла бахчаларын сугаргыларны эмда

алтмыш жылыны ичинде быргыланы 85 проценти жарасуусу болганын айтты. Сёз ючюн, жаланда Чегем шахарда быыл

аны хатасындан 45 жерде авария болганды.

Биогонлюкде адамаланы ичер суу бла жалчытыра «Чегем район водоканалы» эңи бирлешкен служба къураулганды. Тийишли жумушла чырмаусуз тындырылгырча жерли-жерли бюджетден ача да бөлүнорюди. Аны бла бирге жууук заманда кир сууну тазаларча сооруженила эм 30 километр чаклыгы магистральла да тартылдыла. Бусагата да сагынылган объектиени проектлери жарандырыладыла эм ала ишленирилкери да белгиленгенди.

Тюбушуну ахырында **Юра Борсов**, Тобешуну жаны бла ахшы торлениуле сакланганын черте, байламыкында тир къармашыра керекисын эсгертенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

БАГЫУ

Прививкаланы хайырына толу ийнанып

Белгилисича, биогонлюкде Къабарты-Малкларда корона-вирус жуккван аурудан вак-

цинация этиу бардырылады. Анга Чегем районда да тир кыташдыла. Ол санда Чегем

шахарны ара больницасында, Экинчи Чегемни, Янкойку, Шалушканы эм Нарганыны поликлиникаларында да адамнан салгтан пунктла ачылгандыла.

Таппандыруу

Кёп болмай Шалушкыда социал магыаналы эки объект ишленгенди. Аладан бири Биогонлюкде ишленгенге толу келишген 140 сабийге омак сажиди. Школға дерт билим берүү уюруненини уллулугу 2 минг квадрат метрге жетеди.

Аны музыкадан дорелге бла физкультурадан жаралуа этерча заллары, медицина кабинети, жусларча оюулары эм ашханасы барды. Андан сора да, айтландырылган арбазында ойнуу майданла къураулганды. Къоркунуусулукну жалчытыра видеокамерала ишлейдила эм етерден саклырча тийишли муудар да этилгенди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Прививкаға асламысында кесин ахшы жаны бла кёргозген Гам-Ковид-Вак «Спутник-V» препарат хайрыланлады. Бусагата, районнга аны 600 дозасы берилгенди. Аны алгъадан прививмаг жазылып 18 жыллары толганылағыа өтерге жарайды.

Биринчи кюнде окууна кеслерине дарман салдыргыра келгенлени арасында Чегем муниципал районны башчысыны орунбасарлары **Амир Цеев** бла **Тимур Поунокон** да болгандыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Болум

Медицина болушлукъ этилгенле мингден азайгандыла

Ахыр эки жылдан аслам заманыны ичинде республикада бир кюнге корона-вирус жуккыгандыны саны 90-дан аз болганды. 10 февральда аруу 82 инсанды ачылганды. Корона-вирусу профилактикасы эм аны жайылууна къажау регион Оператив штабдан белгилли эттергенди, пандемияны алдын ала берүү республикада вирусдан 19623 адам ауургандыла.

Тийишли багытуудан сора 18,3 мингден аслам адам сау болгандыла (ол санда тюнөне – 76 пациент). Биогонлюкде медицина болушлукъ берилгенге мингден азайгандыла – 369 адам. Жарсугуға, бу кыйын арууну кеторамалы ауушханалы саны юч жоз бла жарымдан озганды – 352. Тюнөне вирусдан юч адам өлгенди.

Корона-вирус КъМР-де жайылып башлагандан бери 424,6 мингден аслам тест бардырылганды (бир кюнге – 1100

тинтүү). Госпитальда 581 пациент бардыла, аланы арасында тест корона-вирусу жуккыгандыны ачыктамалгандыла да. Реанимация бөлүмде 51 сагусу турдыла.

Оператив штабдан белгилли эттергенди, вирус бютюдта 65 жылдан таматалағыа, аруулары юсеринден кетмегенге къоркулуду. «Аны себепли профилактика мадарла бютюдта магыаналганды. Адамла кёп жыйылган жерледе, транспортта медицина маскала жюрюторле, бир ирден бек аздан метр кенгилге турурга, къоланы сапын бла терек-терек жуууга тийишлиди. Онг болганына кёре, адам бла да саламлашмагызга, къучкашамызга корешигиз», деп эсгертенди Оператив штабдан.

Бу кюнде ула Нальчикни 2-чи номерли клиника больницасында къураулган госпитальда пациентле сау болуп, юйлерине ашырылгандыла.

Энди уюрунени дезинфекция этилгенди. Анда жангыртыу жумушла бардырылгы да белгиленди. 20 февральдан болница аспагыны низамга кёре ишлеп, сагусуланы алып башларыгы белгиленди.

Россейде бир кюнге COVID-19 вирус жуккыгандыны саны 14,5 мингге жууук болганды. Пандемияны алдын ала берүү къыралда 4 миллион адам ауургандыла. Биогонлюкде андан 3,5 миллион адам сау болгандыла. Арууну кеторамалы, 78,1 минг адам ауушханды, ол санда тюнөне – 536 сагусу.

Джонс Хопкинс аты университет белгилли эттен тирлекке кёре уа, битеу дунияда бу аруу 106,9 миллион адамга жуукганды. COVID-19-дан өлгенлени саны эки миллиондан озганды – 2,34 миллион адам.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Тамблагыа къаруу

Терек бахчалағыа кёз-къулак болуу

Былыр республикада жангы терек бахчала 1300 гектарда къураылгандыла. Региону Эңи мюлк министрствосунда белгиленилени кёре, аны хайырында «КъМР-де ол мюлкю айтнуу эмда тийишли рынокланы ишин тозетиу» деген къырал программа бла белгиленген борч он процентте артыгы бла тамамлангенди.

Ал кезиуде аргарчыла асламысында алма, керте, шпалтал терекле орнатычу эдиле. Энди уа кёпжылкы битимлени ишин да эти башлагандыла: наньшканы, тоубюканы. Бу жаны бла республика алчы регионаны санына киреди.

Б кюнде уа терек бахчалада иш башланганды. Алада тереклени артык бутакларын кеседиле,

битеу торло жумушларына къарайдыла. Ол къылай этилгенге кёре тереклени айнуу, тирлигилиги да алай болушлукъ, дейле специалисте.

Эге сала айтсок, былыр Къабарты-Малкларда жемилшенди бла наньшкыдан болмагана алай бай тийиш жыйылганды – 517,3 минг тонна. Бурунгу жылы кёрюмдосу бла тенгештиргенде ол 48 процентте асламы.

Аграрчылағыа – учуз кредитле

Учуз багысы бла берилген кредитлени быыл агро-продукцияда цифралы технологияны эмда автоматизацияны сиңдирюге къорартырга болушлукъду. Алайды да, энди аргарчыла къыска заманга (бир жылға дери) берилген кредитлени эңи мюлк производствону эмда продукцияны жарашдырууну информатизациясына бла цифровизациясына, бу серералада техниканы бла оборудованыны жумушларына къаратыра жиберилге эркиндиле. Сёз ючюн, сот продукция чыгаруу бла корештенге, кредитни хайыры бла маркировка салган аппарат-программа комплекс сапын алырга болушлукъду.

Инвестициялы (пыготалы) кредитлени хайырлангыра жарулу тизме да кенгиртилгенди. Болжолка 2-5 жыл бла чекленген финансылы автоматика халда ишлеп, тирликте, материалны сиңдирюге эңи къаратын, артында жерчиликте себеплик, этни техниканы, информатизацияны тийишдирит андан ары жиберген оборудованыны сапын алырга жиберилге болушлукъду.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Проектле

Магыаналы объектлени къолға алыкдыла

Келир эки жылыны ичинде Къабарты-Малкларда эллени айнытуу жумушлагыа 227,38 миллион сом къоратылганды. Республиканы Эңи мюлк министрствосунда айтханырча бер, анга ук магыаналы социал проект тамамланганды.

Биринчишени тийишлишлени къараштауда орта школға эмда Маданит юйге тынгылы ремонт этерге дейди. Экинчисине дагында эки автобус сапын алынырылды.

Прохладна районда Пролетар-

ское элде да школ жангыртылгылды. Проект бла орамлада чыракыла орнатырылдыла эмда таза суу бла жалчытан объект ишлеридиле.

Быыл районда айтта да бир элде – Соудатскайда таза суу чыгаргырчын окважина къураылгыдыла эмда школға дери билим берген 140 жерли сабий уюруненини къурулушун башларында. Бу учурден андан къалган объектлени барында да ишлени быыл тамамлап бошарыкдыла. Сабий садиг а

келир жыл хазыр болушлукъду. Айтылганыча, проектлени барында да быыл эмда келерчи жылда 227,38 миллион сом къоратылганды. Андан 225,1 миллиону федерал бюджетден бериликди, къалган кесегин а республиканы бюджетинден къошарыкдыла.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Къабарты-Малкъар Республиканы 2020 жылда социал-экономика болуму

	2020 жыл	2020 жыл 2019 жылга кере %	Эсертүү 2019 жыл 2018 жыл- га кере %
Промышленный производствону индекси		111,0	97,6
Эл молкнон продукциясы, млн сом	61365,3	110,0	104,9
«Къурулуш» экономика иши бла тындырылган ишле, млн сом	30191,8	100,5	109,8
Розница сатыу-алууда оборот, млн сом	134300,1	95,2	100,9
Жамауатха хакъ бла жумушла тапды- рууну өлчөми, млн сом	31630,2	93,3	100,4
Жашау журтланы хайырлануыга киририу,	323,3	109,8	108,8
Потребитель багъаланы индекси, %		103,8	104,9
Айгъа орталык иш хакъ бир ишчиге (гитче предпринимательствону субъект- лери да ол санда):			
номинальный, сом/адам ¹⁾	28996,1	109,8	110,2
реальный ²⁾		106,0	104,9
Кезилүү ахырына эсепте салынган ишчилерин саны, минг адам	74,2	10	108,6

¹⁾Шарта 2020 жылда январь-ноябрьге келтирилгендиге. Есоюно (тошоюнун) терклиги 2020 жылда январь-ноябрьге проценттеде 2019 жылда январь-ноябрьге кере саналганды, эсертүүде: 2019 жылда январь-ноябрьге проценттеде 2018 жылда январь-ноябрьге кере.

Статистика регистрде

Къабарты-Малкъар Республикада Шимал-Кавказстаты энчи бөлөмюнде 2020 жылы 1 январьны иели субъектлени Статистика регистринде 10 миң юридический лицо, представительстволар, филиалла, энчилленген эм структура подразделенилла белгиленгендиге. Энчи иели организацияла ба саналганы саны 7,6 миңдиге (белгиленген иели субъектлени саны барындан да 75,5 процент).

Промышленность

Производство тизмес

Промышленный производствону индекси 2020 жылда 2019 жыл бла тенгледиргенде 111 процент болганды.

Экономика ишчи тюрлоперине кере индекс былай бирди: «Жерден чыгарылган магъаданла» - 78,6 процент, «Жарашдырган производстволар» - 109,3 процент, «Электрон энергия, газ, пар бла жалчытуу; хауаны кондиционирование этиу» - 123 процент, «Суу бла жалчытуу; суу кетиу, кир-кипчики жыйуу эм къурутуу, кирленууне кетиру жаны бла иш» - 82,1 процент.

Жарашдыруучу производстволаны араларында продукцияны чыгаруу жаны бла есоюм 2019 жыл бла тенгледиргенде суулуны производствосунда (производствону индекси 119,6 процент болганды), къуман согуу производствода (109,1 процент), кийим производство (129,6 процент), тери эм териден

29,8 миң тонна жыйылганды (14,2 процент кёбюрөк), картофдан 180,7 миң тонна къазылганды (7,8 процент азыракъ), кёптөлдөн 318,6 миң тонна жыйылганды (21,2 процент азыракъ) эм жемилшенден бла жикеленден - 517,3 миң тонна (46 процент кёбюрөк).

Мирзеуно биттени республикада орталык өлчөмде бытыр бла тенгледирсе бир гектардан 54,8 центнерден 56,7 центнерге дери өсгенди, чеплеуно - 18,4

ден 20,9-гъа дери, картофну - 235,5-ден 236,1-ге дери. Көгелени битюлеру 17,9 процентге азыганды, бир гектардан 213,3 процент болганды. Мирзеуно асламысы (78,4 процент), чеплеуно (82,5 процент), жемилшен бла жикелени (50,9 процент) крестьян (фермер) иеликледен эм энчи предпринимательде өсдюрюлгенди, картофну (48,3 процент) - жамауатны молклеринде, көгелени (битеу тюрлю молкледен саулайда жыйууларындан 47,5 процент) - эл молк организацияла.

2021 жылда 1 январьга болумда битеу эл молк чыгаруучуланы молклеринде маллары саны 271,2 миң болганды, аладан ийнекле - 134,8 миң, тонгула - 3,6 миң, къойла бла эчкиле - 393 миң, къанатылыла - 3527,7 миң. Бытырны бу кезиюу бла тенгледиргенде, уллу малланы саны 1 процентте өсгенди, тонгулазы - 2,8 процентте, къойланы бла эчкилени - 2,4 процентте, къанатылыланы саны 9,3 процентте азыганды.

Малланы эм къанатылыланы битеуло саньдан 72 проценти жамауатны молклеринде өсдюрюлгенди, ол санда ийнеклени 71,1 проценти, тонгулазы 94,3 проценти, къойланы бла эчкилени 51,7 проценти, къанатылыланы 56 проценти. Крестьян (фермер) молкледен эм энчи предпринимательде малланы 16,1 проценти жыйылганды, ол санда ийнеклени 17,8 проценти, тонгулазы 3,9 проценти, къойланы бла эчкилени 28,4 проценти; къанатылыланы 15,2 проценти.

Битеу эл молк чыгаруучула, 2020 жылга санаулага кере, союлукъ малладан бла къанатылыладан (союлмаган ауруулукъ) 119,6 миң тонна чыгарылганды (2019 жыл бла тенгледиргенде, 106,7 процент). 537,5 миң тонна сют саулганды (104,5 процент). 237 миллион жумуртка алынганды (103 процент). Битеу эл молк производстволарда чыгарылган малланы бла къанатылыланы производстволарында есоюмю къанатылыланы жайуу жалчытханды, ол бөлөм битеуло производствону 48 проценти тутады. Жамауатны молклеринде 41,1 процент эт, 67,4 процент сют эм 83,9 процент жумуртка чыгарылганды, крестьян (фермер) молкледен эм энчи предпринимательде 28,9 процент, 18,4 процент эм 0,5 процент битеуло производствону өлчөмюндөн.

Эл молк организацияла бир ийнекден сют сау есоюм 6334 килограмм болганды (2019 жылда - 6621 килограмм), бир туякдан 243 жумуртка алынганды (2019 жылда - 240 жумуртка).

2021 жылны алына сельхозорганизацияла малланы мал аш бла жалчытуу 1 туяур

саньна 24,8 процентте кёбюрөк болганды, аны алындыганды жылы бу кезиюу бла тенгледиргенде.

Къурулуш

«Къурулуш» бөлөмде толтурулган ишлене өлчөми, 2020 жылда иелик амал бла толтурулган къурулуш-монтаж ишлене да къысша, 30,2 миллиард сом болганды, 2019 жылга кере 100,5 процент.

2020 жылы алындын бери Къабарты-Малкъар Республиканы тийресеуде битеу тюрлю иеликде болган организацияла эм жамауат 5029 жангы фатар ишленгенди, битеуло өлчөми 499,9 миң квадрат метр, ол 2019 жылдан эсе 25,8 миң квадрат метрге неда 5,4 процентте кёбюрөкди. Эллера битеуло кенлиги 205,2 миң квадрат метр 1973 фатар ишленди, неда республикада битеу да хайырлануыга берген журтладан 41 проценти.

Кеп фатарыны жашау журтланы къурулушлары бла къоршеген организация-застройщик битеуло кенлигири 115,5 миң квадрат метр 1698 фатар ишленгенди (жашауыга кийрилген журтланы битеуло өлчөмюнде 23,1 процент). Энчи застройщикле 3331 энчи ишленгенди, аланы саулук кенлиги 384,4 миң квадрат метрди, ол 2020 жылда хайырлануыга берилген журтланы битеуло өлчөмюнде 76,9 проценти.

Улуу

Битеу предприниматланы, ол санда ауур жюккө ташыган коммерциялы предприниматланы, ауур жюккө ташыган автомобиль

транспортлары 2020 жылда 761,3 миң тонна жюк ташылганды, 2019 жыл бла тенгледиргенде, 33,5 процентте азыракъды. 2019 жыл бла тенгледиргенде, жюк оборот 25 процентте азыганды эм 37,9 миллион тонна-километр болганды.

Транспорту битеу тюрлю предприниматлары 26,5 миллион адамны ташыганды, 2019 жылда 44,6 миллион адам ташылганды. Битеуло хайырланууда болган автомобиль транспорту пассажиробороту 34,7 процентте азыракъ, 332,5 миллион пассажир-километр болганды.

Ууаклан сатыу-алуу

Розница сатыу-алуу 2020 жылда 134,3 миллиард сом болганды, ол 2019 жылга тийишли багъалага кере 95,2 проценти.

Быйылны алындын бери республиканы жамауатына аш-азыклардан, суула эм тотолоне да ары киредиле, 70,9 миллиард сомга сатылганды, неда 2019 жылга кере 101 процент. Аш-азык болмаган продукцияны обороту 63,4 миллиард сом болганды, озган кезюуде - 89,7 процент.

Телуу бла алыннган жумушла

2020 жылда республиканы организациалары эм гитче предпринимательствону субъектлери жамауатха хакъ бла тамамланган жумушланы 31,6 миллиард сомга тапдыргандыла, аны алыннганды жылда тийишли багъала бла тенгледиргенде, ол 93,3 проценти. 2020 жылда хакъ бла тамамланган жумушла айгъа бир адамга орталык өлчөмде 3,8 миң сомга болгандыла, 2019 жылда - 3,9 миң сомга. Хакъ бла тамамланган жумушланы саньнда жашау журт-коммунал жумушла 33,7 проценти аладыла, телекоммуникация жумушла - 20,5 процент.

Потребитель багъаланы индекси

Потребитель багъаланы индекси 2020 жылда 2019 жылы декабри бла тенгледиргенде, 105,4 процент болгандыла, ол санда аш-азык товарларга - 109,1 процент, аш-азык болмаганларга - 104 процент, жумушла тапдырууга - 101,2 процент.

Аш-азык товарлары араларында жылы алында бла тузга багъала өсгендиге - 1,8 керге, чеплеу жауга - 25,3 процентте, будай уннга - 20,5 процентте, тауукъ жумурткала

16,5 процентте, эт консерваларга - 13,3 процентте, майкозеге - 15,6 процентте, чеплеуяга - 10,8 процентте, бийик сют будай ундан өтмекке эм къалачла продукцияга - 10,7 процентте, чай, кофе, какаога - 9,7 процентте, маргаринге - 9,6 процентте, бийик сют ундан къалач продукцияга - 8,9 процентте.

Къарауда болган крупла эм макарон издилладан багъалары кетюрюлгенде: гречневая-ядрица - 42,9 процент, къудрула - 23 процент, шифованный пирини - 21,1 процент, манная крупла - 17,7 процент, «Геркулес» овсяные хлопья - 11 процент, овсяная эм перловая крупла - 14,5 процент, макаронла - 11,5 процент. Тюйге багъала 13,3 процентте тошгендиге.

Бир-бир кетюлге бла жемилшенге да багъала өсгендиге. Алай бла, бызъга багъала - 1,5 керге, ашха жаралуу чоңдордо - 44,8 процентте, картошка - 43,5 процентте, алмагаларга - 24 процентте, помидорларга - 16,5 процентте, нашалагъа - 14,9 процентте, алышчилеге - 12,4 процентте, бузатылган кетюлге - 12 процентте, сарымас эм къатдырылган жемилшенге - 9,4 процентте, соханнга - 8,3 процентте, бананларга - 6,2 процентте. Акъ кочанлы хоубаста 24,4 процентте багъала тошгендиге, лимонларга - 11,4 процентте.

Бирси продовольствие товарлары араларында 25,3-26,2 процент къалпылгы болган башы алынмаган пастеризацияланган сютте багъала 4,7 процентте тошгендиге, эт фаршха - 2,5 процентте, сары жауга - 2,1 процентте, тонгуз этте (суюги болмаган этинден къалганнга) - 1,6 процентте.

Ресторанда тош азыкны эм ушкунуру багъасы тюрленмөгенди.

Аш-азыкны шартлы (эм аз) жыйымдыгыны багъасы

Аш-азыкны условный (минимальный) жыйымдыкны багъасы КъМР-де орталык өлчөмде 2020 жылда декабрыны ахырында 4096 сом болганды, аны алындыганды айгъа кере 2,3 процентте кёбейгенди, жылы алындын бери уа - 8,6 процентте.

Бирси товарла

Аш-азык болмаган товарлардан багъала бериге медикаментле бла медицина товарлары кетюрюлгендиге. Алай бла рутный термометр 3,5 керге багъаракъ болганды, ата журтул аспирин - 2,3 керге, электрон термометр - 1,6 керге, линек - 40,8 керге, алкоголь - 32,9 процентте, трюксерулин - 32,2 процентте, ата журтул анальгини - 31,7 процентте, ата журтул минераллары болмаган поливитаминле - 27 процентте, битле - 23,5 процентте, йод - 22,4 процентте, амоксицилин - 21 процентте, артериялы басымны өнчелген аппарат эм поратадин - 19,2 процентте.

Аны бла бирге виноцентиннге багъала

19 процентте тошгендиге, валидолга - 5,1 процентте, но-шпагъа - 4,7 процентте, лоперамидге эм офтан-катахромга - 4,1 процентте, кетюрофеннге - 1,4 процентте.

Продовольствиялы болмаган бирси товарлары ичинде алтын-къюмш затлага багъала кетюрюлгендиге - 21 процентте, ролик конкилере - 19,3 процентте, стационар телефон аппарата - 12,3 процентте, сиринге - 11,9 процентте, абдадалагъа башлары жалган териден хазырланган кроссовый чуруклага - 9,8 процентте, персональный компьютерге - 9 процентте, сабий чуруклага (сандалетлеге) - 8,1 процентте, газ мотор отлукъга - 8 процентте, жан жаулукълага - 7,6 процентте, инструментлеге эм оборудованинга - 7,3 процентте; кийимден эм ич кийимден: мамукъ эм жыйымдык къумачадан тигилген тишируу жыйрык (жыйрык-костюм) - 9,5 процентте, къагъанакълеме эм ясли жик сандагы сабийлеге келье - 9,4 процентте, жартысы жюнден неда жыйымдык къумачадан юбка - 9,3 процентте.

Аны бла бирге USB флеш-накопительге багъала тошгендиге - 12,5 процентте, сотовый байламлык телефон аппарата - 8 процентте, тыш къырталы жюрютолоуде болган женгил автомобильге - 3,5 процентте; аякъ кийимден: сапохлагъа - 3,5 процентте, териден хазырланган баш жанлары бла къыш чуруклага - 10 процентте, тишируулагы териден хазырланган баш жанлары бла киз арты сапохлагъа - 3,5 процентте, тишируулагы териден хазырланган баш жанлары бла къыш сапохлагъа - 3,3 процентте.

Тюрлю-тюрлю хатерге этиу

Жамауатха жумушла тапдырууда багъала мында өсгендиге: къырал эм муниципал жашау журт фондалада жашар жерлени ортакъга алганды багъала - 24,4 процентте, фирмалы болмаган ширый неседди плацкарт вагонында - 13,1 процентте, кийимни ремонту эм кийим тигу - 9,5 процентте, маникор жумушла - 8,4 процентте, жашау журтланы терели къоркунуладан кеси ырызлыкъгы бла страхование этиу полиси жыйлыкъ багъасы - 7,4 процентте, врач-специалистде биринчи консулациялы халлы приёму - 7,3 процентте, транспорту нелини граждан жупайлыкларыны борлу халда страхование полиси (ОСАГО) жылга багъасы - 6,4 процентте.

Аны бла бирге коммунал къатты киркички кетериу жумушланы тапдырууга багъала азыгандыла - 12 процентте, бирси физический лицону сечуна ахча кетюргенде телуу - 10,8 процентте, Тайландха барын солура жолоуучулукъ - 7,9 процентте, эконом класс бла авиачуу - 7,2 процентте, женгил автомобиль терели къоркунуладан кеси ырызлыкъгы бла страхование полиси (КАСКО) жылга багъасы - 5,2 процентте, сотовый свяезны жумушла пакетины абонент телуу - 2,5 процентте, эр киши костюмну химчисткасы эм потребитель кредитни хайырланылганы ючюн телуу - 2 процентте.

Болжалдан оздурулган кредит эм дебитор борчла

Заман болжалдан оздурулган кредит борчла 2020 жылда ноябрыны ахырына 25,6 миллиард сом болганды. Болжалдан оздурулган кредит борчланы арасында электронергия, газ, пар бла: хауаны кондиционированысын жалчытхан организа-

цияла (75,5 проценти) жарашдыруучу производствону предприниматларына (17,0 проценти) жетеди.

Заман болжалдан оздурулган дебитор борчла 2020 жылда ноябрыны ахырына 8,7 миллиард сом болганды. Заманлары оздурулган дебитор борчланы асламысы (88 проценти) электрический энергия, газ, пар; хауаны кондиционированысын жалчытхан организациялага жетеди.

Номинал орталык айлык

Айгъа номинальный орталык иш хакъ (гитче предпринимательствону организациалары да ары къошулуш) 2020 жылда январь-ноябрьде, социал халлы тейуленди къошмагъанлай, 28996,1 сом өлчөмде тохташканды эм 2019 жылы тийишли кезиюуне кере 9,8 процентте өсгенди. Телууге белгиленген айгъа орталык реальный иш хакъны өлчөми 6 процентте өсгенди.

2020 жылда январьда-ноябрьде айлыкны эм бийик өлчөми финанс эм страховый иш бла къоршеген организациялада белгиленгенди, эм азы - башха жумушла тапдырган ишчиледе.

КъМР-ни иш бла жалчытуу служба органдарында 2020 жылда декабрыны ахырына 74,2 миң ишиз эсепте тошгендиге. Иш табылганы ючюн пособиягъа 10,5 миң адамны эркинлиги болганды. КъМР-ни иш бла жалчытуу служба органдарында 2020 жылда декабрьде иш излет 2890 ишиз инсан келгендиге, иш (ахча тошорча башха жумуш) 612 адамга табылганды, ол 2019 жылы декабринден эсе 8,2 керге бийигирекди.

Эпидемиология хал

КъМР-де Роспотребнадзору Управленисны кетюрюлдерине кере, 2020 жылда эпидемиология болум 2019 жыл бла тенгледиргенде, жамауатны грипп бла ауруганы 1,6 керге, Ергедет соллу тамырланы инфекциялары 26,4 процентте өсгендиге. Ауруланы битеу къаумларына кере 2020 жылда 112,4 миң ауруган болум эсепте салынганды, ол аны алындыганды жылда тийишли кезюуге кере 28,4 процентте кёбюрөкди.

Халкыны тергеу

2020 жылда 1 декабрьге Къабарты-Малкъар Республиканы халкыны саны 870 миң адам болганды. Граждан болумланы актыран жазуу бирлешген къырар реестрин (ЕГР ЗАГС) шартларына кере, республикада 2020 жылда январь-ноябрьде 9588 туулган эм 7588 ауушхан белгиленгенди, 2019 жылда январь-ноябрьде - 9143 туулган эм 6550 ауушхан.

Неках этиуленди саны 3610 болганды, ол 2019 жылда январь-ноябрьден эсе 13,2 процентте азыракъды. Айырылганды саны 4,2 процентте азыракъ, 2035 болганды. 2020 жылда январь-ноябрьде республикада орталык бла алып айтханда, 1000 неках этилгенде 564 чачылган юйюр келеди, 2019 жылда кичики къауум 511 болганды.

ТАУ ЛЫЖАЛА

Россейни Кубогу – Минги тауда

Белгилисича, 3 февралдан башлап «Архыз» бла «Эльбрус» курортлада тау-лыжа спортдан кыралны даражалады эришилери бардырыладыла. Алай бла биринчи сагынылган жерде «Скоростной спуск» бла «Альпийская комбинация» тюрлюлерден Россейни чемпионаты бла биринчилиги өткенди. 9 февралда уа экинчи макемеде спалом эм спалом-гигант тюрлюлеринден Россейни Кубогуну төртюнчү эм бешинчи урумлары башлангандыла.

Эришуле «Гара - Башимир» трассада беш күннө ичинде өткерилди. Лыжачыла 3847 метр бийликден тюбнө финишле «Мир» станцияга дери эриктиди.

Сагынылган кезиуде бел-

гиленген участкада спортчулардан башхала уммача чекле салынгандыла.

- Биз «Эльбрус» бла «Архыз» курортлада лыжада жылыну узун тохтаусуз учарча онгла кырайбыз. Ол себеден бусагытада спортдан эришилени өтдоркорча эм туристледе да зыкуялык алыра аманат онгла бардыла. Таулары бийгирек жерлеринде кыралны жыйымдык командасы жараула бардырычуду эм даражалы эришуле да боладыла.

Мындан арысында да клиенттерибизни ыразы этерча эм бизде солугура сойленени сынына дайым кышуула барыра инфраструктурабызны жаңгырткандай турлукбуз. Бюджеттен окулчу бу жарачы бла жетишмелерибиз игидиле.

Сөз ююн, былтыр бла тенгештиргенде, кыш башланганы туристлени сынына 36 процент кышулганды, деп билдиргенди «Шимал Кавказын курортлары» биригуноу таматасы Хасан Тимижев. **Бизни корр.**

Эришуле

Айырмалы жашчыкыгга – сертификат эм сауга

КьМР-де ич ишле министр полицияны генерал-майору **Василий Павлов** «Мени атам-анам полицияда ишлейди» деген битеруосей конкурсда хорлаганналы саугаулаганды. Бу жол анда башканы 3-нө номерли школуну окуучусу **Алан Хокон** алыч болганды.

Министр, жашны алгышлай: «Сен битену фамунгу салып ишлеген суратында право нызамны саклауучулага этген урумтигини көргюзтгенсе. Атанга бла ананга сени тюз юргөткөндери очун ыразылыгымы айттыргасюеме», - дегенди. Аланнга конкурсну сертификаты эмда Россейни МВД-сыны атындан сауга берилгенди.

Игиликни аманлыкдан айыра билирча

Черек районну полициячылары Кышхатауну школчуларында кьонакда болгандыла.

«Сабийлерибизни саулукчылары эм кьоркьусулукчылары очун» ведомствола аралы профилактика акцияны чеклеринде право нызамны саклауучула 9-чу классланы окуучулары бла тобешгенди.

Акылбалык болмаганналы ишлери жаны бла инспекторла жашлагыла бла кызылагы наркотикле эм психотроп затлы профилактика акцияны чеклеринде право нызамны саклауучуларан салганнарын аныглатхандыла.

Сөз жаш адамланы арасында аманлыкканы профилактикаканы, бузукчулукка очун жууаплылыкканы, ол санда уголовный, юслеринден да тынгылы кырап башлагы тийишлиди. Федерацияны специалисттерини болушугу бла

болмаганналы осал ишлеге тартуудан саклау жаны бла кылай мадрала толтурууларын да билдиргенди.

«Сак болугуз, бютюнда танымаган адама сизни бла ушакь этерге кьорөсөле. Социальный сетеледе хар кимге да ийанып, аны айтканы этерге жарамганын умтумагыз, - деп чертгенди полициячыла.

РОСГВАРДИЯ

Жигитлеге

кимлени санайбыз биз?

Россейни миллет гвардиясыны Управленисында СОБР-ны аскер бөлүмлеринден бирини башчысы полицияны подполковник **Руслан Ж.** сабий чыгармачылык «Эрудит» арасында болганды.

«Едомосколке атам этген жигитле» деген темагы жыйлыуда Росгвардия кылуулк этген батырлары юслеринден айтханды. Тобешуге «Аскер кьарындалык» жамаат-патриот организацияны, «КьМР-ни аналары» биригуноу, чеки службыны ветеранларыны советини келечилери да кытышандыла.

Жаш адамлагы шөндөгю заманда жигитликте этгенни, азыр солугуларына дери атырларына кертичи кыалганы юслеринден айтханды. Аланы арасында авиацияны генерал-майору **Суламбек Османов**, сержант **Ирина Янина** да бардыла. Очун тиширүүну батырлыгыны юсюнден «Анам, уппа этеме» деген фильмни да көргюзтгенди.

Жаш адама бла былай тобешууле сыйлыды, аны бла бирге уа жууаптыдыла. Жаша бла кызыла Ата журубузуну тарыканы юсюнден аскерде,

ич ишле органлада кылуулк этген, жашуу сынаулары улуу болган адамадан эшиткеннери артыкчада мааналыды. Шөндөгю жигитлени жашуулары, батырлыклары өсөп келген төлөгө ахчы колдоу, - дегенди Руслан Ж.

ПРАВО НИЗАМНЫ САКЛАУДА

Таза хыйлачылык

Лескен районну прокуратурасы эл молклене берилген кырал грантла кылай хыйраланганнарын тинтгенди. Аны кезиуде молклене бирини башчысы «Ишлеп башлаган фермер» кырал программага кьытатышып, 800 минг сом алганы ачыкчанганды. Алай тиширүү аханы келишимде белгиленген жумушлагы кьоратмаганды.

Районну прокуратурасы бу шартланы ич ишле органлагы белгиле этгенди эмда фермер тиширүүгү РФ-ни УК-сыны 158-чу статьясыны 5-чи кесигине көре уголовный материал ачычу юсюнден эсерттиле этгенди.

Эл молклене башчысы предприниматель сферала келишимни толтурмай, хыйлачылык этгени очун терселенди. Бу иш кылай тинтилгиин прокуратура контрольга алганды.

Уручулук

этгенине ишеклик

Нальчикде УМВД-ны уголовный розыскканы полициячылары оператив-излеу жумушла толтуруу, 21-жыллык жаш адамны тутхандыла. Очун уручулук этгенине ишекликде излеуде болганды (РФ-ни УК-сыны 158-чи статьясыны 2-чи кесиги).

Куба элден жаш адамга уголовный иш 2020 жылда апрельде ачылганды, алай ол право нызамны саклауучу ич сюд органладан буктуганды.

Психотроп затла хазырлаганды

Наркотиклеге кьажуу полициячыла бийыл 3 февралда Нальчикде улуу дарманы сата турган кезиуде 40-жыллык кеңежини тутханды. Аны тинтенде, право нызамны саклауучула 15 капсула эмда ахча тапхандыла.

Эр кишини айтканына көре, капсулада «Лирика» дарманды, ол аланы стар мурат бла асыраганды. Ол «Лириканы» эмда «Марихуананы» сатканын право нызамны саклауучула алгын да эсепте алгандыла.

Кеңежиге РФ-ни УК-сыны 228.1-чи статьясыны 1-чи кесигине эмда 234-нө статьясыны 1-чи кесигине көре терселуу материалла ачылгандыла. Ол наркотиклени эм психотроп затланы законнга бузукчулукта эти хазырлаганы, сатканы очун терселенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Оноу

Кьарысузланган бөлүмнө аягы юсюне сала

РФ-де Рестораторланы эмда өткөрлени (ФРЮ) бөлүмнө ачылганды били республикада. Анга «Иш келю Россей» организацияны келечиси Гузельнани Индира башчылык эткенди.

«Пандемияны кезиуде биз ФРЮ бла байламлыкка ишлеп турганбыз, аны эскерттерине сорорула бла аз көре сөлөшмөгөнбиз. Айттырманы алайды: бу кыбнын кезиуде кынак юккени эмда жамауатха аш хазырлаган предриятиаланы ишлерине чекленуле салынганда, РФ-ни Правительствосуну тийишли

оноулары Федерацияны оюмун эсге алып алай этилип тургандыла», - дегенди Гузельнани Индира.

Бөлүмнө алгач атаргага кьоймаган урумладан атуулурча, ФРЮ кьонак-кыбайлык сфераны айнатды, предриятиаланы ишлерин тишидиреди. Федерацияны баш борчларындан бири - НоРеСа бизнес бла корөшгөнлени энци проекттерине тутукулук этилдани.

Жамауатха аш-азык хазырлаган предриятиала, кьонак юккени тутхан бизнесте, туризм, транспорт, спорт, сора

дагында косметология, той-оюнла кьураган эмда SPA индустриала саулук кьыралда 5,5 миллион адамны иш бла жалчытадыла. Ала берген жумушланы хайрыны а 80 миллион адам кереди. Сагынылган бөлүмнени бары да бир жылны ичинде налогла бла 0,9 триллион сом төлейди.

«Кыралны ичинде туризм айнды барган кезиуде не гитче предриятияга да билеклик этер авал табарга, кьонаккылы жумушларына да тынгылы кырап башлагы тийишлиди. Федерацияны специалисттерини болушугу бла

ол бары да бизни кьолбуздан келтирине сөз да жокчу», - деп белгилегенди бөлүмнө башчысы. **ОМАРЛАНЫ Мурат.**

СОРУУ

Аушигерни жылы суулары – эм ахшы курортланы ичинде

2021 жылда Россейде жылы суулары болган курортлада солуу жайыла барды, адама аланы саулукчыларын кочлор, кьаруу жый муратда сайлайдыла. TVIL, RU сервис социальный сетеледе туристле кьайсы термальный сууланы жаратканын юсюнден соруу бардырганды.

Аладан 27 проценти Краснодар крайны Мацестасин сайлагандыла. Экинчи жерде Саки бальнеология курорт барды, ол багытуу батымаклары бла да белгилди. Ючюн-

чю жерни уа Пятигорскда «Бесстыжие ванны» курорт алганды.

Термал суулары болган эм ахшы очун курортну сынына дагында Кьабарты-Малкьардан – Аушигер, Адыганы Каменномостский шуданлары, Алтайны - Джумалинский, Камчатканы - Паратунский эм Бурятияны Целебный суулары, «Байкал» бла Ставрополь крайны Суворовский купальнялары киргенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфийа хазырлаганды.

Сервис

Жерлешлерибиз тышына 160 минг посылка ашыргандыла

Былыр, орта эсеп бла алып айтханда, Россейни почтасыны Кьабарты-Малкьарда бөлүмнө 8 миллион бла 812 миңден аслам тюрлю-тюрлю ашырыулары жарашдырганды. Ол санда письмоланы, посылкалары, бандерольнаны, жалкыла аралы корреспонденцияны (СМО) эм башхаланы.

Республикадан тышына жиберилген посылкалары сынына да иги кесек кышуулганды. Андан сора да, почтачыла ГВБДД-га жиберилген 426,7 минг тазирни жерлерине тапдыргандыла.

Арт жылда клиенттерибиз кьагыт негда посылка заманындан кеч кылай тапдырыларына аслам эс бурдыла. Ол себеден бу жаны бла качестонун игилендирича цифралы сервислени да тири хыйраланырга кьорөшөбиз, - дейди республикада службаны бөлүмнө таматасы Заур Воробков.

АНГЫЛАТЫ

Товарны багыасы чекде көргюзтолгенге келишмей эсе...

Бирде тюкенде товарны юсюнде жазылган багыа арда касда көргюзтолгенге келишмей кылуучуду. Ол кезиуде не этерге кереклисини юсюнден Роспотребнадзору Кьабарты-Малкьарда Управленисыны специалисттери аныглатхандыла.

Хыйралануучулары эркинликтерин кьоруула жаны бла законодательствода айтылганга көре, багыалагы сатычуу дайым эс буруп турургуга, ала тюрленгенил, олсагыт товарланы кьагытында да жазып билдиргеге борчуду.

Товарны багыасы жазылмай сатыу этерге чырта жарамайды. Адам ол кылай бир турганын көрсө, жаратса, башхаланы кьатында эчи аны сайлап алыргуга алай оңу этеди. Аны себепти алычуу жаланда алай бир чычкы, төлөгө керекди.

Багыаны башхалыгынын көрсөтсө, аны суратха тюрюорюгөз. Кесин да, арда сизге дау этилмесе, тюкенни келечилеринден бирин кытыгызыга чакырып. Ызы бла кассада ол башхалыкканы юсюнден айтгысыз.

Сатычуу угай десе, анга закон бла (ст. 1102 ГК РФ) чекде эм товарны юсюнде көргюзтолгенге багыаланы башхалыгын төлөгө, сизге кьайтарыргуга керек болганын эсерттигин. Анга ыразы болмаса уа, төлөгөн ачагызыны артка берсинле.

Сатычуу сиз этген даууну дурус көрмөсе, организацияны административ жууаха тартыча сюдге негда тиширүү органлагы барыргуга керекди. Ол санда Роспотребнадзору Кьабарты-Малкьарда Управленисына да тарыгыргуга болукчуду. **УБЛАШЛАНЫ Мурат** хазырлаганды.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЯ:
ТЕКУДАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары)
ЖАНИ УРАЗЛАНЫ Нажабт
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪУДАНЫ Борис
(жууалы секретары),
ТРАМЛАНЫ Уухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакнат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УБЛАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору примини: 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-84-82.
Жууалы секретары - 42-66-85.
Секретарь - 40-93-62, Корресптор - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Поштиска эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Кулчура - 42-66-76.
Социал ишче - 40-95-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окуучулар бла байламлыкка жоопторуу эм жалпыуу - 42-37-94.
Эчи корреспондент - 42-68-72.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кызыгыт жорюгөйдү.
Кьол жазмага Россия этилмейди эм ала артка кытарылмайдыла.

Газетле басмаганга материалла айттыгыны оюмла рещалыны оюму бла кесиммесе болуучуду. Алада айтканын азат ючун Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишмеленди материалланы авторлары кесери жууулуудыла.

Редакция авторлардан 400 газет элгенди (машина бла жазылган 5-6 бет) кепино алмады.

Газет Басманы эм асамады информацияны эркинликтерин кьоруула жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрде регистраци этилгенди.

Регистрация номер – ПИ № ТУ 07-00118. Индекс - 51532

Газетчи басмагы «КьМР-Мена» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясына басмагангады Ставрополь край, Кесевини ул., Инноваций орам, 5а

Газетчи наслерин тапшыруу очун КьМР-ни почта сыныны федеральный Управленисы жууулууды.
Телефон: 76-01-21

Газетчи рошноткага сатыу очун КьМР-ни «Роспечать» акционер общество жууулууды.
Телефон: 42-69-34

Газет айкалыгы юч көре чыгыды - геумурге, орта, шабат кюнде.

Номерге графике көре 19.00 сагытда кьол салындаы.
20.00 сагытда кьол салынганда

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНАЛА:
Кучукканы Сафит, Кетичелланы Зульфийа - жууалы секретары орунбасарлары; Гельяны Валентина (1,2-чи бетте), Бийчекканы Жаннета (3,4-чи бетте) - корреспторла.

Тиражы 1188 экз. Заказ № 261
Багыасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЖАТЫЛАНЫ АДРЕСИ:

36000, Нальчик шахар,
Ленин атыл проспект, 5.
электрон почта:
elbor_50@mail.ru